روزنامه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی

همشهری

سه‌شنبه ۲۵ مهر ۱۴۰۲ ■ سال سی‌ویکم ■ شماره ۸۹۱۳

مهار تورم و رشد تولید

■ حضرت امیر المؤمنین علی(ع):
چون نشانه‌های نعمت پروردگار آشکار شد، با ناسپاسی نعمت‌ها را از خود دور نسازید.

■ اذان ظهر: ۱۱:۵۰ ■ غروب آفتاب: ۱۷:۲۷
■ اذان مغرب: ۱۷:۴۵ ■ نیمه شب شرعی: ۲۳:۰۸
■ اذان صبح فردا: ۴:۴۹ ■ طلوع آفتاب فردا: ۶:۱۳

حافظ
ای پادشه خوبان داد از غم تنهایی
دل بی تو به جان آمد وقت است که باز آیی

■ صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
■ مدیر مسئول: محسن مهدیان
■ سردبیر: دانیال معمار
■ دبیر تحریریه: مهدی علیپور
■ معاونان سردبیر: شهرام فرهنگی، شاهین امین، حامد فوقانی
■ مدیر فنی: حامد یزدانی
■ مدیر هنری: مهدی سلامی
■ دبیر عکس: فرشاد عباسی

سیاسی و دیپلماتیک:
■ مدیر: حسین ارجلو
■ دبیر: علی ترابی
شهرنگار:
■ مدیر: سیمین برادران
■ دبیر: فهیمه طباطبایی
اقتصاد:
■ مدیر: سروش خسروی
■ دبیر: مریم موسی‌پور
تماشاگر:
■ مدیر: امیرمحمد یعقوب‌پور
■ دبیر: لیلی خرسند
ایرانشهر:
دبیر: زهرا عباسی

خانواده:
■ مدیر: محدث تک فلاح
■ دبیر: فاطمه عسگری‌نیا
تندرستی:
■ مدیر: عیسی محمدی
■ دبیر: عاطفه مرآتی
سرنخ:
■ مدیر: جواد عزیزی
■ دبیر: محمد جعفری
دانستنیها:
■ دبیر: ساسان شادمان
فرهنگ شهر:
دبیر: فرزام شیرزادی

۲۴ (سینما و تلویزیون):
■ مدیر: سعید مروتی
■ دبیر: علیرضا محمودی
سرزمین من:
■ مدیر: محمد باریکانی
■ دبیر: مهلا داریان
همشهری جمعه:
■ مدیر: پروانه بهرام نژاد
■ دبیر: مریم باقرپور
صفحه آخر:
دبیر: مسعود میر
طرح و گرافیک:
دبیر: محمدعلی حلیمی

■ پذیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰
■ چاپ: همشهری
■ تلفن: ۴۸۰۷۵۰۰۰

■ توزیع و اشتراک: موسسه نشرگستر امروز نوین
■ تلفن: ۹۱۳۰۴۱۴۲

■ دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولیعصر (عج)، کوچه شهید سیدکمال قریشی، شماره ۱۴
■ کدپستی ۴۵۹۵۶-۱۹۶۶۶ ■ تهران، صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۵۴۴۶
■ تلفن: ۲۳۰۲۳۰۰۰، نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷

■ همشهری: www.hamshahrionline.ir
■ سایت روزنامه: newspaper.hamshahrionline.ir

صفحه آخر

برای نگینِ خراسان؛ «هرات» و مردم زلزله‌زده‌اش

طُرفه و لطیف*

در خراسان شهری بزرگ‌تر و مهم‌تر و نیکوتر و بارونق‌تر و پرجمعیت‌تر از هرات ندیده‌ام.
یاقوت حَمَوی، ۴ سال پیش از حمله مغول

حمیدرضا محمدی

«هرات» پاره تن فارسی‌زبانان ۱۰ روز است زمین و زمانش می‌لرزد و چندباری زمین‌لرزه‌های بیش از ۶ ریشتری را تجربه کرده اما در هیاهوی اخبار غزه که آن خود قصه پرغصه دیگری است گم شده است.
مردم این شهر - همچون ولایات دیگر این کشور - که حالا در نهایت تنگدستی و با وجود بی‌کفایتی و بی‌درایتی حاکمانش، بعضی‌شان حتی از بیرون کشیدن اهل خانواده‌شان از زیر خروارها خاک هم عاجزند و نیازمند اقدامی عاجل. دومین شهر پرجمعیت افغانستان قطب فرهنگ و هنر این سرزمین است؛ سامانی که آن را به نگین خراسان ملقب کرده‌اند و یکی از گهواره‌های تمدنی تاریخ پرطمطراق خراسان است؛ شهری در درازنای تاریخ، با پیشینه‌ای کهن که در کنار نیشابور و توس و بیهق و زوزن و خواف و ابیورد و سبزوار و خبوشان و تربت‌جام از یک‌سو و مرو و بخارا و سمرقند و بادغیس و فاریاب و سمنگان و جوزجان و بدخشان و بامیان از جانبی دیگر، یکی از کلیدی‌ترین شهرهای این خطه در روزگار طلایی گستره گسترده زبان فارسی بوده‌اند.
پهنه‌ای که اگر تنها بخواهیم معاریف و مشاهیرش را برشماریم، سیاهه‌ای مستوفا می‌شود. همین بس که عرفا و شعرایی چون خواجه عبدالله انصاری، نورالدین عبدالرحمن جامی، ابونصر هروی، ابوشعیب هروی، ابوعبدالله هروی، ازرقی هروی، کمال‌الدین بنایی، حاذق هروی فوشنجی هروی، مهری هروی، فصیح‌الدین هروی، آصفی هروی و قبولی هروی، محدثانی مانند ابواسحاق بغوی، بی‌بی هروی و عایشه فوشنجی بلخی، دانشمندانی از جمله ابومنصور موفق هروی و یوسفی هروی، تاریخ‌نگارانی از قبیل حافظ ابرو، عبدالرزاق سمرقندی، محمد یوسف ریاضی هروی، یوسفی هروی، زین‌الدین محمود واصفی و سیفی هروی، خوشنویسانی مثل عبدالرحیم هروی، کمال‌الدین محمود رفیقی، کمال‌الدین حسین حافظ هروی، محمدشفیع هروی حسینی، مجنون رفیقی هروی، میرعلی هروی و یاری هروی، نگارگرانی نظیر کمال‌الدین بهزاد و محمدی هروی، سیاستمدارانی از قرین اُلغ‌بیک، گوهرشاد بیگم، بایسنقر، امیر علیشیر نوایی و حسین‌بیگ یوزباشی (استاجلو) در سده‌های متقدم تا عبدالکریم تمنا، محمد آصف فکرت، محمدکاظم کاظمی و نجیب مایل هروی در روزگار معاصر از این دیار برخاسته‌اند یا در آن گذران عمر کرده‌اند و در خاکش خفته‌اند که از میانشان مزار پیر هرات، خواجه عبدالله انصاری، نورالدین عبدالرحمن جامی، امام فخر رازی و ملاحسین واعظ کاشفی قابل اشاره است.
شهری که ارگی دارد باستانی، مصلایی دارد معظم که آرامگاه گوهرشادبیگم نیز در آن است و مسجد جامعی دارد در نهایت شکوه؛ پنجمین مسجد جامع بزرگ جهان که بناشده در نیمه نخست قرن اول هجری بر بقایای آتشکده‌ای است که به قول ابن‌حوقل، «در سراسر سیستان و ماوراءالنهر و جبال، مسجدی آبادتر و پابرجاتر از مسجد هرات وجود ندارد.» هرات که آب «هَریرود»ش گوارا بوده است و توت سفیدش بسی شیرین و زِر آن، ناب و خالص، نامش در اوستا؛ در یشت چهاردهم و فرگرد نخست وندیداد آمده، پیش از اسلام یکی از ساتراپی‌های هخامنشیان بود، اسکندر مقدونی دژی در آن ساخت و نامش در سنگ‌نبشته کعبه زرتشت ذکر شد. پس از اسلام، پایتخت نخست طاهریان بود، یکی از ۶ ضرابخانه سلاطین غزنوی محسوب می‌شد و غوریان و آل کرت به پایتختی‌اش برگزیدند اما در روزگار شاهرخ تیموری به اوج عزت رسید و چنان اجتماعی از شاعران، معماران، نقاشان، خوشنویسان و نگارگران شکل گرفت و صاحب مکتب نگارگری هرات شد که به فلورانس آسیا شهرت یافت اگرچه مغولان از نابودی‌اش چشم نپوشیدند. حالا اما هرات که زمانی در کنار مرو و بلخ و نیشابور یکی از ایالت‌های چهارگانه خراسان بود، بخشی از خودش و روستاهایش ویران شده‌اند و جمعی از اهالی آن رخ در نقاب خاک کشیده‌اند. «هریوا»ی باستان و «هرات» اکنون اما به روزهای اوج باز خواهد گشت. بزرگی و ارجمندی، خصلت و خاصیت فارسی‌زبانان است.

* تعبیری از «کشکول» شیخ‌بهایی درباره هرات

گرینویچ

مورد عجیب سه‌قلوهای همسان!

احتمال اینکه یک زوج فرزندان سه‌قلو داشته باشند، خیلی کم است و این پدیده می‌تواند شگفت‌انگیز باشد اما شانس اینکه این سه‌قلوها همسان باشند، حتی در تصور هم نمی‌گنجد. اما این دلیل نمی‌شود که چنین چیزی روی ندهد. یک زوج در آمریکا، به‌خاطر اینکه سه‌قلوهای همسان به دنیا آورده‌اند حسابی مشهور شده‌اند. این زوج که در لوئیزیانا زندگی می‌کنند، یک فرزند دختر داشتند و اصلا فکرش را هم نمی‌کردند که خدا به آنها فرزندان سه‌قلو بدهد. اما شگفتی آنها و جامعه پزشکی وقتی بیشتر شد که دیدند این فرزندان، هم‌جنس هستند. شانس اینکه سه‌قلوها هم‌جنس باشند، از یک در میلیون تا یک در ۲۰۰ میلیون متغیر است به همین‌خاطر است که کلیر، الا و لیلی در بدو تولدشان حسابی مشهور شده‌اند.

امواج پولکی

کاربران در اینترنت در شرق آسیا و دیگر نقاط دنیا، حسابی از دیدن موج‌های عجیب و غریبی که در چین سر و صدا به پا کرده متعجب شده‌اند. ماجرا این است که امواج رودخانه کیانتاگ در چین، به شکل عجیب و هماهنگی به کرانه رود می‌رسند و انتشار تصاویر آنها، حسابی خبرساز شده.
ویژگی این رود که در استان ژجیانگ قرار دارد، پیش از این مورد توجه قرار نگرفته بود و تازه از سال ۲۰۲۱ گزارش‌هایی درباره این الگوی عجیب منتشر شده است. این رودخانه پیش از این به‌خاطر امواج خروشان و بلندی که گاهی ارتفاع آنها به ۹ متر می‌رسد شهرت داشت اما حالا این امواج که به‌خاطر الگوی مارپیچ و تکرارشونده‌شان، امواج پولک ماهی خوانده می‌شوند شهرت پیدا کرده اند. دانشمندان هنوز علت شکل‌گیری این امواج را کشف نکرده‌اند.

فرار طولانی از زن‌ها

یک مرد آفریقایی، چنان از زن‌ها می‌ترسد که بیش از نیم قرن است خود را در حصارهای بلند یک خانه زندانی کرده و حتی حاضر نیست زن‌ها را نگاه کند. این مرد که در مناطق دورافتاده رواندا زندگی می‌کند، کالتسکه انزامویتا نام دارد و از ۱۶ سالگی خود را از جامعه اطرافش جدا کرده است. او که حالا ۷۱ سال دارد، وقتی دید وحشت از حضور زن‌ها او را از پا در می‌آورد، حصار چوبی بلندی اطراف خانه‌اش کشید و از آن زمان عملا در آنجا زندانی شده است. جالب این است که او در تمام این سال‌ها، به‌خاطر لطف و مهربانی زنانی که از روی حصار برایش غذا و مایحتاج پرت می‌کنند زنده مانده است. متخصصان گفته‌اند او احتمالا از یک بیماری نادر رنج می‌برد و به‌خاطر آن از زن‌ها می‌ترسد.

فراخوان

بی تعارف و تکلف مثل همین متن کوتاهی که می‌بینید، ما منتظریم تا نوشته‌هایتان درباره مسائل روزمره، مشکلات و دغدغه‌هایتان را برای ما ارسال کنید. اگر اهل طنز و کاریکاتور و طراحی هم هستید جایتان اینجا محفوظ است. متن یا طرح‌تان که آماده شد یک تماس با شماره ۲۳۰۲۳۶۳۶ بگیرید تا برای رساندنش به ما راهنمایی‌تان کنیم.

زندگی پدیا

یاری مردم، لبخند طبیعت

طبیعت ایران روزبه‌روز از درختان تهی می‌شود. آمار آتش‌سوزی‌های سالانه را که چندین هزار هکتار جنگل را خاکستر می‌کند اگر بگذاریم کنار، وضعیت قاچاق چوب درختان هم چندان تعریفی ندارد و سودجویان با شگردهای مختلف اقدام به قاچاق چوب می‌کنند که از جمله آنها جابه‌جایی چوب‌های قاچاق با آمبولانس و اتوبوس است. در این آشفته‌بازار اما چند سالی است پویشی به‌راه‌افتاده که قرار است در یک سال چند میلیون درخت به طبیعت ایران هدیه دهد و آنطور که مسئولانش می‌گویند، این تعداد هر سال افزایش می‌یابد. پویش ملی «درخت‌یاری» تنها یک حرکت زیست‌محیطی نیست و جنبه‌های آشکار معیشتی هم دارد و از خانواده‌های کم‌برخوردار حمایت می‌کند. از همان سال اول اجرایی شدن این پویش ملی (سال ۹۹) نزدیک به ۲۵۰ گروه مردمی، جهادی، خیریه، مسجد، سازمان‌های مردم‌نهاد و البته هیئت‌های مذهبی با این پویش همکاری می‌کنند.
هدف اولیه این پویش، کاشت یک‌میلیون نهال مثمر و بومی در سراسر کشور بود که به ثمر نشسته است. امسال قرار بود در کشور ۲۵۰ میلیون نهال جنگلی کاشته شود، اما مسئولان این پویش اعلام کرده‌اند که در کنار کاشت ۷۰ میلیون درخت باغی، امسال بیش از ۳۲۰ میلیون درخت و نهال جدید کاشته خواهد شد. این نهال‌ها را در باغچه‌ها و زمین‌های کشاورزی کاشته می‌شوند و از جنوب تا شمال کشور را تحت پوشش قرار می‌دهند. بیشتر این نهال‌ها هم آورده معیشتی دارند تا به خانواده‌های محروم کمک شود. به‌طور مثال در جیرفت برای هر خانواده ۳ نهال انبه کاشته شده که هر کدام سالی ۳۰ میلیون تومان می‌تواند درآمد داشته باشد، همچنین نخل‌های کاشته شده می‌توانند درآمدزا باشند. در مناطق دیگر لیموی چهارفصل کاشته شده که در تمامی فصول سال ثمر دارند. در حال حاضر قیمت بهترین نوع نهال پیوند خورده انبه، چیزی حدود ۵۰۰ هزار تومان است که این هزینه‌ها توسط کمک‌های مردمی جمع‌آوری و به‌طور رایگان در اختیار مردم کم‌برخوردار قرار داده می‌شود. در نهایت اینکه نوآوری و کارآفرینی، محرومیت‌زدایی، کاهش آلودگی‌های تنفسی و صوتی، تزریق آرامش روانی به جامعه، ارتقای سرانه فضای سبز و زیباسازی، سایه‌سازی در شهر، کنترل قیمت تولیدات باغی از طریق افزایش سطح زیرکشت و کاهش فرسایش خاک، از فوایدِ کاشت این درختان مثمر بومی است.

جهان‌نما

چه‌کنیم تا فقر از بین برود؟

بشر از روزی که یکجانشین و به‌اصطلاح متمدن شده، همیشه درگیر فقر بوده و حتی حالا هم که رشد و شکوفایی اقتصادی در تاریخ زندگی ما بی‌نظیر است، فقر همچنان بر صورتمان چنگ می‌زند. حتی اگر یک نفر هم درگیر فقر باشد، متاثرکننده است اما مسئله فراتر از چیزی است که ما گمان می‌کنیم؛ در دوران کرونا، نزدیک به نیم میلیارد انسان، یعنی حدود ۸ درصد جمعیت کره زمین، فقیر شده‌اند. پیش از آن، روند امیدوارکننده‌ای برای کنترل و کاهش فقر شکل گرفته بود اما کرونا، یکباره همه‌چیز را از بین برد. درحالی‌که سازمان ملل تعریف فقر را در سال‌های اخیر تغییر داده است، تعریف کلاسیک آن داشتن درآمد کمتر از ۱,۹ دلار در روز است. اما فقر، به‌گفته سازمان ملل، فراتر از صرف کمبود درآمد و حالتی است که در آن انسان از نیازهای اولیه خود ازجمله غذا، امنیت، آب آشامیدنی سالم، بهداشت، سرپناه، تحصیلات و حتی اطلاعات محروم باشد. براساس آخرین آمارها، در سال ۲۰۱۵ میلادی، بیش از ۷۳۴ میلیون انسان با درآمد کمتر از ۱,۹ دلار در روز زندگی می‌کردند و انتظار این است که این تعداد، در سال‌های پیش‌رو به‌شدت افزایش یابد. یک دلیل آن، اوضاعی است که کرونا در سال‌های اخیر رقم زده. بر همین اساس، پیش‌بینی می‌شود که تا سال ۲۰۳۰ میلادی، ۶ درصد جمعیت جهان، در فقر مطلق زندگی کنند. فقر بیشترین اثر را بر زنان و به‌خصوص کودکان دارد به‌گونه‌ای که یک نفر از هر ۵ کودک در فقر مطلق زندگی می‌کند و اثرات فقر در سنین پایین، می‌تواند پیامدهایی به اندازه طول عمر آنها داشته باشد. فقر و پیامدهای آن، یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌های جهانی است و سازمان ملل، امروز را به نام ریشه‌کنی فقر در دنیا نامگذاری کرده تا درباره این معضل جهانی آگاهی‌سازی کند. علاوه بر فعالیت‌های اقتصادی، بشر به کارهای دیگری نیاز دارد تا این پدیده شوم را از بین ببرد. هدف سازمان ملل این است که تا سال ۲۰۳۰، تعداد انسان‌هایی که با کمتر از روزی ۱,۹ دلار در روز زندگی می‌کنند، به زیر ۳ درصد جمعیت زمین برسد. برای رسیدن به این هدف عمده، کشورها و نهادهای بزرگ بین‌المللی باید همکاری بزرگی داشته باشند و انواع ایده‌ها و راهکارها پیاده شود. فهرست بلندی از اینکه چه کارهایی باید در این‌باره انجام شود وجود دارد اما تقریبا همه بر برخی رفتارها و راهکارها اتفاق‌نظر دارند که برخی از آنها شامل کمک به تحصیل کودکان، تامین آب آشامیدنی سالم، تضمین مراقبت‌های بهداشتی اولیه، توانمندسازی زنان و دختران، بهبود تغذیه نوزادان، حمایت از برنامه‌های محیط‌زیستی، کمک به کودکان در مناطق درگیری و جلوگیری از کودک‌همسری است. هر کدام از این اقدامات، می‌تواند بر طیف وسیعی از افراد در مناطق کم‌برخوردار اثر بگذارد و به آنها کمک کند زندگی بهتری داشته باشند. مبارزه با فقر، اقدامی جمعی است و سازمان ملل تأکید دارد تا تمام جهان بسیج نشوند، فقر از بین نمی‌رود.

خوش خبر

چشم پزشکی که چشم به مال دنیا ندارد

یک عمر هرآنچه در توان داشت در طبق اخلاص گذاشت و از هیچ تلاشی برای درمان بیمارانش دریغ نکرد، اما ۷۰ سال خدمت در تحقیق و درمان عرصه چشم‌پزشکی برایش کافی نبود و حتی ساخت مریض‌خانه، مدرسه، درمانگاه و سرای سالمندان خیریه هم او را اشباع نکرد و همچنان دلش می‌خواست کاری برای بیماران شهرش انجام دهد. این بار در سنین کهنسالی بدون هرگونه چشمداشتی به مال دنیا، دست به وقف بزرگ دیگری زد و ملک ۴۰۰ میلیارد تومانی خود در خیابان آرژانتین تهران را به نظام سلامت شهرستان لاهیجان هدیه کرد. البته او موقوفات دیگری هم دارد.
این وصف حال کسی نیست جز «دکتر محمدصادق پیروز لاهیجی»، پزشک حاذق گیلانی که تأکید دارد: «دانش پزشکی خوب است اما کافی نیست و یک پزشک باید وظیفه‌شناس باشد.»

یاری ارتش در نبود پل

بعد از اینکه پل شناوری در منطقه ملاثانی استان خوزستان (که آن هم هدیه ارتش بود) به علت فرسودگی جمع‌آوری شد، مردم مدتی با بلم در عرض رودخانه تردد می‌کردند. با آغاز سال تحصیلی، دانش‌آموزان با قایق‌هایی که نیروی دریایی سپاه پاسداران به این منطقه آورد، به آن طرف رود می‌رفتند، اما دل خانواده‌ها همچنان نگران بچه‌ها بود. تا اینکه فرمانده نیروی زمینی ارتش کشورمان برای کمک به مردم عنافچه و تردد راحت‌تر و امن‌تر آنها، دستور نصب مجدد پل شناور این منطقه را داد. با وجود گرم و شرجی بودن هوای منطقه، اتصال قطعات پل روی آب انجام شد و اهالی توانستند از پل شناور عنافچه استفاده کنند. دهستان عنافچه با ۴۲ روستا و ۱۵ هزار نفر جمعیت، از توابع شهرستان باوی است. رودخانه کارون از بین این دهستان و شهرستان باوی عبور می‌کند و مردم منطقه برای تردد به باوی، نیاز به احداث پل دارند. امیدواریم بودجه لازم برای تکمیل پل ثابت این منطقه هم هرچه سریع‌تر تأمین شود.

بوک مارک

امروز را دریاب

سال بلو

به‌هرحال، اکنون ویلهلم درحالی‌که روزنامه را که به‌نحوی مچاله زیر بغل داشت، سرگرم فکر کردن بود: آنچه را که انسان می‌تواند مطابق خواست خود تغییر دهد واقعا بسیار کم است. نمی‌تواند ریه‌هایش را و یا اعصابش را، و یا خلق‌وخوی و مزاجش را عوض کند. این چیزها تحت فرمان او نیستند. هنگامی که جوان است و نیرومند و با حوصله و گردش‌زمانه را مطابق میل خود نمی‌بیند، می‌خواهد آن را از نو طوری ترتیب دهد که با آزادی او وفق داشته باشد، ولی نمی‌تواند نظام اجتماعی را دگرگون سازد و یا با مزاج و تن دیگری متولد شود؛ دامنه آزادی و حیطه قدرت انسان محدود است، و شاید در اینکه اساسا نمی‌توان سرنوشت را تغییر داد، حکمتی نهفته باشد.

دیالوگ

هامون

داریوش مهرجویی

چهل‌وخرده‌ای ازم رفته ولی هنوز به هیچ جا نرسیدم دکترا! من فکر می‌کردم یه چیزی می‌شم ولی هیچ پخی نشدم... آویزونم آویزون... ما آویخته‌ها به کجای این شب تیره بیاویزیم قبای ژنده و کپک‌زده خودمون‌رو؟!